

DE SCHOONHEDEN

VAN HET DAMSPEL

DOOR PH. J. HAM, ROTTERDAM

KAMPIOEN VAN ZUID-HOLLAND
EN OUD-KAMPIOEN VAN
ROTTERDAM EN ANTWERPEN

UITG. : NIEUWE WINSCHOTER COURANT
E. VERWER & Co. — WINSCHOTEN

G. v. Gortmeers

DE SCHOONHEDEN VAN HET DAMSPEL

DOOR PH. J. HAM, ROTTERDAM

KAMPIOEN VAN ZUID-HOLLAND EN OUD-KAMPIOEN
VAN ROTTERDAM EN ANTWERPEN

Uitg. : Nieuwe Winschoter Courant, E. Verwer & Co., Winschoten

1937

Voorwoord van den schrijver.

Het boekje „De Schoonheden van het Damspel” werd door mij geschreven op het vereerend verzoek van de Directie der „Nieuwe Winschoter Courant”, ter gelegenheid van het feit, dat ik als damredacteur van dit blad, onder zijn auspiciën, hedenavond een lezing en demonstratie houd voor de lezers, over genoemd onderwerp.

De bedoeling is, den lezers met enkele vluchtige grepen uit de diverse, liever gezegd ontelbare gevallen, waarin de schoonheden van het damspel naar voren treden, een algemeen overzicht te geven van wat dammen feitelijk is.

Een groot aantal huis-dammers n.l. hebben, doordat zij nog nimmer met clubspelers in aanraking kwamen, hoegenaamd geen begrip van de schitterende en verrassende wendingen, welke het damspel in iedere phase der partij, opening, middenspel, zoowel als eindspel, in zijn schoot verbergt.

Opzettelijk zijn een aantal standen uit wedstrijdpartijen gekozen, om aan te toonen, dat ingewikkelde en soms problematische combinaties wel degelijk in het praktische spel kunnen voorkomen. Ten onrechte wordt immers maar al te dikwijls beweerd, dat problematische slagen praktisch vrijwel geen nut hebben.

Dit boekje heeft dan ook een tweeledig doel:

1o. een zoodanige collectie fraaie standen bijeen te brengen, dat zij zwakke, zoowel als sterke clubspelers als aangename verpoozing en als goede oefening kan boeien;

20. de lezers, voor wie dit boekje een „openbaring” is in dien zin, dat zij de hun nog onbekende schoonheden van het damspel erin ontsluit vinden, aan te wakkeren tot aansluiting bij een damvereeniging, teneinde nader practisch met het schoone denkspel kennis te maken en er zich dieper voor te interesseeren.

Zoo „De Schoonheden van het Damspel” aan dit tweeledig doel beantwoordt, is daarmede de wensch van den schrijver vervuld, waarmede een propagandistische aanwinst voor de Oost-Groninger damwereld zal worden bereikt.

Van de gelegenheid maak ik gaarne gebruik, om de Directie der „Nieuwe Winschoter Courant” dank te zeggen, voor het vele, dat zij steeds ten behoeve van de Oost-Groninger dammers doet. In herinnering brengend de druk bezochte avonden, welke op 31 Mei 1934 en 22 Sept. 1936 door de „Nieuwe Winschoter Courant” werden georganiseerd, mag zeker worden geconstateerd, dat door dezen daadwerkelijke propagandistischen steun aan de damwereld, waarbij het blad als gastvrouw optreedt en waarvan het alle kosten draagt, een immer stijgende belangstelling voor het dammen in Winschoten en omgeving wordt gekweekt.

Rotterdam, 27 September 1937.

Ph. J. HAM.

Wenk voor eerstbeginnenden.

Zoo goed als het noodig is, muzieknoten te kunnen lezen, om in de muziek te studeeren, dient men de notatie van het damspel te kennen, om zich intensief in het spel te kunnen bekwamen. Zonder kennis van de notatie immers kan men niets naspelen uit damwerken, damrubrieken en damperiodieken, terwijl dan ook de eigen gespeelde partijen niet kunnen worden genoteerd, en men er later, door ze thuis te herhalen, niet de gemaakte fouten in kan opsporen.

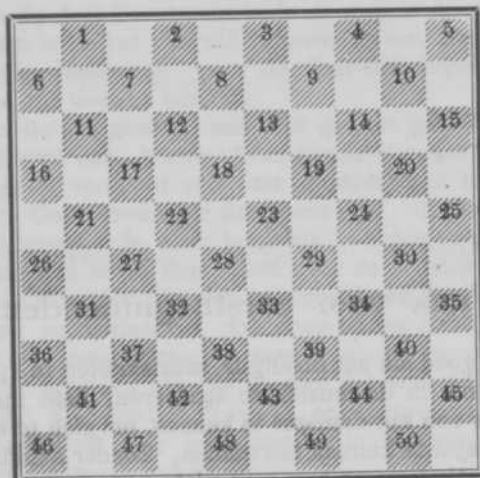
Daar volledige bekendheid met alle spelregels bovendien een eerste vereischte is, wordt het aanschaffen van een spelreglement van den Nederlandschen Dambond (kosten 12 cents) dringend aanbevolen.

Hieronder volgt een voorbeeld van een genummerd dambord, waarbij de genummerde ruiten de donkere velden voorstellen. Een zet wordt genoteerd door de nummers van het veld, van waar de schijf komt en van de ruit, waarheen zij zich begeeft, door een streepje te verbinden; b.v. 1-7, 37-32, 9-14, 43-39.

Slaan wordt aangegeven door tusschen de nummers der velden een kruisje of dubbele punt te

plaatsen: een witte schijf op 36 slaat een zwarte op 31 wordt dus aangeduid met 36:27 of 36x27; een zwarte dam op 45 slaat een witte schijf op 7 wordt genoteerd met 45:1 of 45x1.

Zwart.

Wit.

Eenige openingsslagzetten.

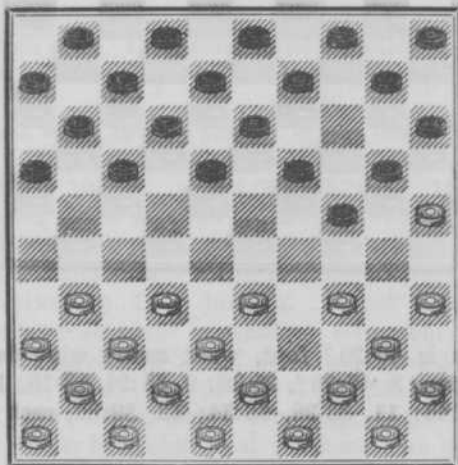
Kort na den aanvang eener partij kunnen, door het spelen van bepaalde zettenreeksen, standen worden bereikt, waarin een der beide spelers een slag uitvoert, d.w.z. verscheidene schijven laat slaan, waarbij te voren berekend is, dat daaruit een stand zal voortvloeien, waarin men méér schijven terugneemt, dan men heeft geofferd en aldus materieel voordeel bereikt.

Ongeoefende spelers kunnen zich dikwijls de mogelijkheid van een slagzet slecht indenken, omdat men volgens hen den tegenstander niet tot bepaalde zetten kan dwingen; dat kan echter in een slagzet wel, omdat volgens het spelreglement slaan verplicht is en dus moet de tegenstander, wanneer men een schijf vóór een stuk van hem plaatst, gedwongen slaan.

Voorbeeld 1:

Men plaatse alle 20 witte en 20 zwarte schijven op het bord en spele beurtelings de hieronder opgesomde zetten van wit en van zwart, alsof men een partij begint te spelen:

1. wit 34-30, zwart 20-24; 2. 39-34, 14-20; 3. 30-25?

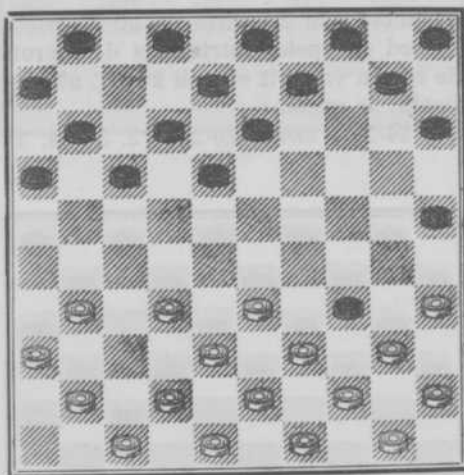

Deze zet is fout, want zwart wint nu eenvoudig, doch verrassend een schijf met 3. ..., 24-30!! Volgens het spelreglement moet wit, omdat „meerslag” vóór gaat, 25:23 slaan, twee schijven; zwart slaat met 30:19 drie stukken en wint er dus één!

Voorbeeld 2:

Gespeeld wordt vanuit den aanvangsstand eener partij: 1. 32-28, 18-23; 2. 34-29, 23-32; 3. 37-28, 12-18; 4. 41-37, 7-12; 5. 37-32, 20-25; 6. 46-41, 19-23; 7. 28:19, 14:34.

Omdat een schijf aan den rand (schijf 25 van zwart) volgens de theorie van het damspel dikwijls kansen schept voor den tegenstander, om daardoor voordeel te behalen, zal wit geneigd zijn, 40:29 te slaan, omdat door 39:30, 25:34, 40:29 de zwarte randschijf verdwijnt.

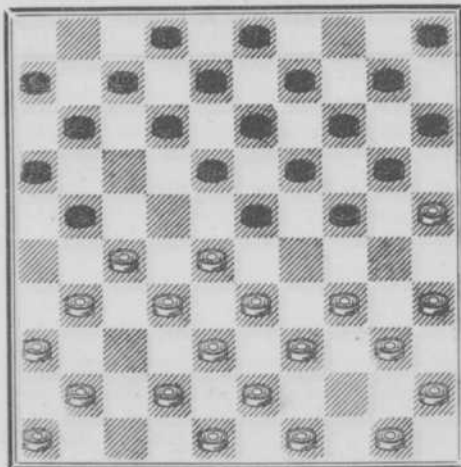
Toch is 40:29? fout, want zwart wint dan een schijf door 8. 40:29?, 25-30; 9. 35:24, 13-19; 10. 24:22, 17:46; 11. 33-28, 46:34; 12. 39:30, met schijfverlies.

Voorbeeld 3:

Dit is ingewikkelder dan de vorige. De inleidende zettenreeks luidt:

1. 32-28, 18-23; 2. 38-32, 12-18; 3. 42-38, 7-12;
4. 47-42, 17-21; 5. 31-27, 20-24; 6. 34-30, 14-20; 7.
30-25, 10-14; 8. 40-34, 4-10; 9. 44-40, 1-7; 10. 37-31?

Wit's laatste zet is fout, doch het duurt 12 zetten, voordat zwart de schijf gewonnen heeft, die hij kan veroveren. Men spreekt nu van een slagzet van 12 zetten diep. Deze combinatie is ontleend aan het Fransche boekje „Traité du Jeu de Dames” van L. Barteling.

Thans volgt zwart's slagzet in den diagramstand:
10. ..., 24-30; 11. 35:24, 19:30; 12. 28:19, 14:23;
13. 25:14, 10:19; 14. 34:25, 23-28!!; 15. 32:14
(meerslag twee schijven), 9:20; 16. 25:14, 21:32;
17. 38:27, 13-19; 18. 14:23, 18:47.

Met een slag van 9 zetten diep heeft zwart nu een dam verkregen. Door het z.g. „naspel” neemt wit die dam af en komt uiteindelijk een schijf achter:
19. 40-34 (dreigt 39-33) 47-20 (vlucht met de dam);
20. 48-42, 20:47; 21. 39-33, 47:40; 22. 45:34, en
zwart heeft na 12 zetten een schijf winst behaald.

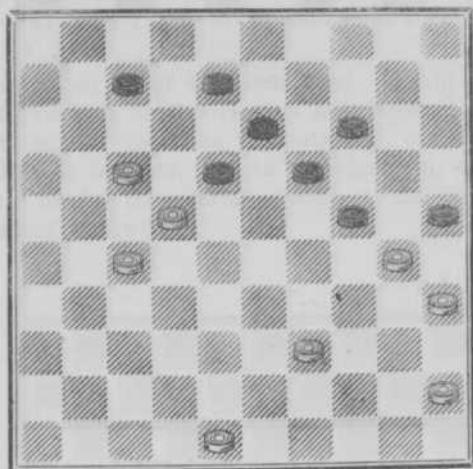
Dit is een bijzonder fraai voorbeeld van de mooie

en diepe slagen, die in zelfs zeer volle en hechte standen kunnen voorkomen!

Slagzetten in middenspelen.

Een eenvoudige slag is mogelijk in den volgenden stand uit een wedstrijdpartij:

Zwart Ph. J. Ham.

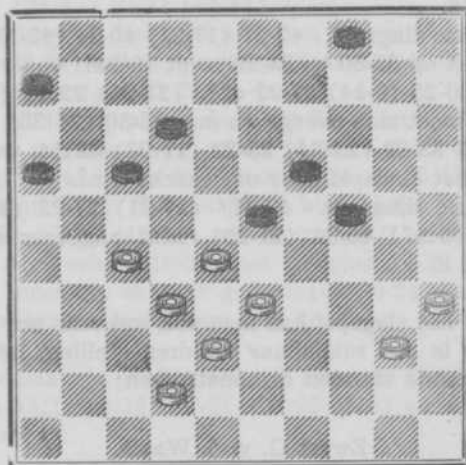
Wit K. J. W. A. Boosten.

Zwart heeft het laatst 20-25 gespeeld, hetgeen fout is. Hij ontsprong evenwel den dans, omdat wit overzag, dat hij kon winnen, hetgeen na afloop der partij werd aangetoond door A. Hagenaars. Wit kan hier spelen 17-11! (25:43, meerslag) 11:2. Laat zwart nu schijf 43 staan, dan slaat wit die en wint vanzelfsprekend; zwart is tot 43-49 dan ook gedwongen. (Hieruit ziet men, dat de tegenstander ook zonder te behoeven te slaan, soms tot bepaalde zetten gedwongen kan worden).

Na 43-49 van zwart, waarbij deze een dam verkrijgt, wint wit door 2-16!! (49:21) 16:40, slaat over de zwarte dam en daarna over de schijven 24, 14, 8 en 18, en wint de partij radicaal.

De volgende stelling is een kleine positiestudie, d.w.z. een stand, waarin een der partijen bij alle voortzettingen, die hij kiest, steeds moet verliezen, soms door een slagzet en soms, doordat hij „vastloopt” en tot stukoffer(s) moet overgaan. Zwart's laatste zet is 8-12.

Zwart Ph. J. Ham.

Wit H. Regouw.

Wit deed 40-34 en verloor door (24-30) 35:13, meerslag (6-11) 28:19 (12-18) 13:22 (17:48) 34-29 (4-9) 33-28 (48-26) 38-32 (26-8) 29-24 (8-2) zwart dreigt nu 9-13, zoowel als 16-21 en wit gaf op.

Had wit in den diagramstand 27-22 gespeeld, dan was van zwart gevolgd (24-29) 33:13 (6-11) 28:19 (17:48). Op wit 24-19 volgt nu (12-18) 13:22 (11-17) 22:11 (16:7) en daarna 48-25; op andere zetten speelt zwart 48-37 of 48-31 en wint.

Hieruit volgt, dat wit in de diagramstelling gedwongen was geweest, 42-37 te zetten. Daarop zou het spel als volgt zijn verlopen:

42-37 (17-21, belet 28-22 met 23-28 en 21:43, terwijl op 37-31 volgt 21-26) 27-22a (12-17) 22:11 (6:17) 37-31b (21-26) 31-27 (17-21!) Zwart wint nu

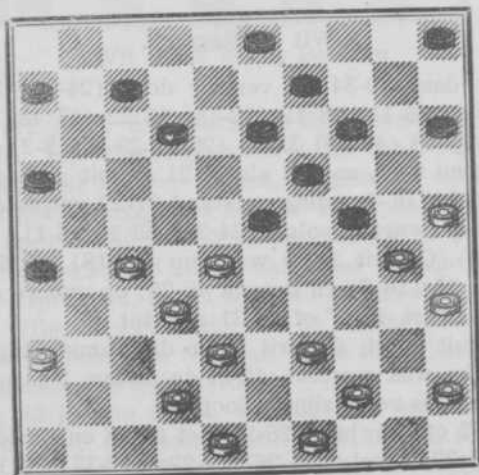
op alle zetten van wit: 27-22 mag niet wegens 21-27; 40-34 niet wegens (26-31) 27:36 (21-27) 32:21 (23:43) 21-17 (16-21) 17:26 (43-49) 40-34 wegens de dreiging 24-30 (49-44) gewonnen; tenslotte verkrijgt zwart op 28-22 een gewonnen eindspel door (23-28) 32:14 (21:43), b.v. 22-17 (43-49, dreigt 24-30) 40-34 (49-44) 14-9 (44:6) 9-3 (6-17) 3:21 (16:27) 34-30 (24-29) 30-25 en zwart wint door 27-31-36-41-46.

a) zie diagram. 42-37 (17-21) 40-34 (12-17) 34-30, want op 35-30 en 33-29 volgt 19-24!! van zwart; (4-9) 30-25 (9-14) 27-22 of? (21-26) 22:11 (6:17) en wit moet zich overgeven met 35-30 (24:35) 25-20 (14:25) 33-29 (23:34) 28-22 (17:28) 32:14, waarna zwart het eindspel door overmacht wint.

b) zie diagram. 42-37 (17-21) 27-22 (12-17) 22:11 (6:17) 40-34 (21-26), wint ongeveer als in variant a.

Door het slagspel kan men ook wel eens een partij winnen in een schijnbaar verloren stelling, hetgeen de volgende standen demonstreeren:

Zwart G. v. d. Waals.

Wit Ph. J. Ham.

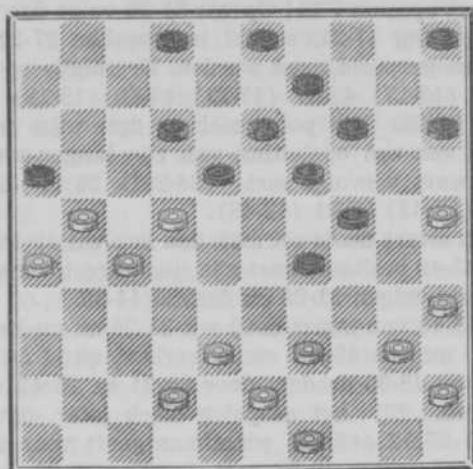
Wit deed den zwakken afruil 36-31 (26:37) 42:31 en zwart speelde 7-11! Op wit 31-26 volgt dan 12-17 met dreiging 17-21, zoodat het zwakke 27-22 gedwongen gespeeld moet worden. Er volgde op 7-11: 48-42 (12-17) 42-37 (17-21) 44-40 (13-18) 28-22 (9-13) 31-26. Wit poogt zich op deze wijze te bevrijden van een opsluiting van zijn langen vleugel, doch zwart vervolgt met (24-29!) 26:17 (29-34) 40:29 (23:43) 37-31 (43-48).

Speelt zwart dezen zet niet, dan kan wit 49-44 doen en op 43-49 verliest zwart zijn dam direct, terwijl op 43-48 zou volgen 31-26 en daarna 44-39.

Na 43-48 van zwart deed wit 31-26 en nu kan 48-43 niet wegens 49-44, zwart verliest altijd de dam, terwijl op 48-39 de dam door 30-24 en 25:43 wordt gevangen. Bij het naspelen bleek later, dat hier (14-20) 25:12 (48:26) winstkans geeft voor zwart. Deze deed echter 19-23, met dreiging 14-20, en dus in de meening, dat wit gedwongen 30-24 moet spelen, waarna zwart's dam vrij komt en 48-39 kan spelen.

Inplaats van 30-24 deed wit evenwel 17-12!! (18:7) 49:43!! (48:17) 27-21 (16:27) 32:1 en won zeer verrassend.

Zwart J. de Jong.

Wit Ph. J. Ham.

In deze stelling beging wit de fout, 38-32? te spelen, waarop zwart geestig 24-30!! antwoordde. Op 25:23 volgt 19:48 met dam; wit sloeg 35:33.

Hierop mag zwart niet (12-17) 21:23 (19:48) spelen wegens 43-38. Ook wanneer zwart, na 38-32 in den beginstand, voortzet met (12-17) 21:34 (24-29) 34:23 (19:48), verliest hij door 43-38. Het spelbeloop werd nu (zie diagram):

38-32 (24-30) 35:33 (14-20) 25:23 (18:47) 40-34 (47-36) 21-17 (12:21) 26:17 en zwart had nu een gewonnen stelling kunnen krijgen door 3-8, met dreiging 9-14 en 13-18.

Hij koos evenwel de voortzetting 2-7 en wit won door 17-11 (36-41) 11:2 (41:17a) 2:30!! (17:50) 27-21 (16:27) 49-44 (50:48) 30-25 (48:30) 25:21, met gewonnen eindspel.

a) (47:50) 2:30 (50:17) 27-22 (17:48) 30-25 (48:30) 25:43, eveneens met goede winstkans.

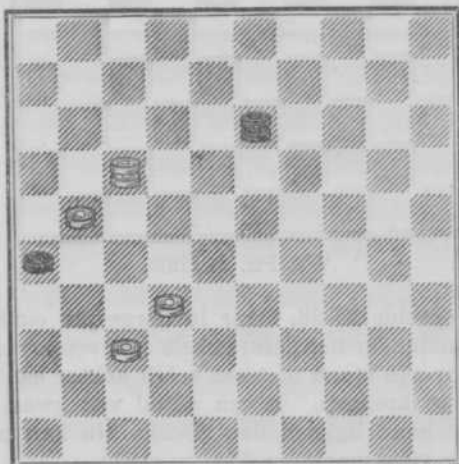
Deze enkele standen bewijzen voldoende, welke merkwaardige verrassingen in wedstrijdpartijen kunnen voorkomen en hoe de spelers altijd op listen en lagen bedacht moeten zijn.

Geestige eindspelen.

Bij eindspelen onderscheidt men twee soorten, naar de manier van winst, en wel die, waarin een korte combinatoire afwikkeling plaats vindt, naast eindspelen met een langere oplossing, waarbij gedwongen zetten en varianten optreden. De eerste soort eindspelen zijn „de lichtste kost” in het algemeen.

Een eenvoudig, doch aardig voorbeeld:

zwart Ph. J. Ham.

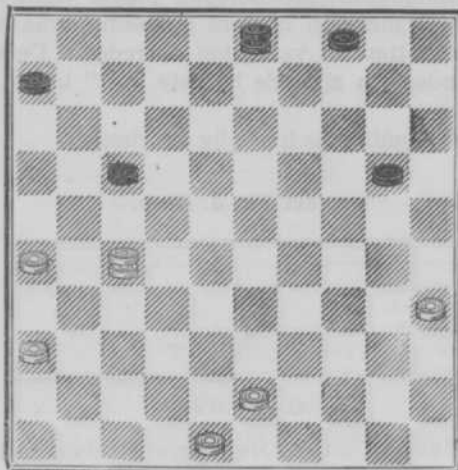
wit P. H. Idzerda.

Zwart kan hier remise maken door (26-31) 37:26 (13-27) en wit kan het spel niet meer winnen. Ineens 13-27 mag zwart niet spelen wegens 37-31!! (26:28, meerslag met de schijf!) 21:23 en wint. Wit dreigt overigens met 17-6 te winnen en zwart dacht nu met 13-31 remise te kunnen maken. Hij verloor toen evenwel door 17-11!! (26:6) meerslag 37:26. Wit mocht op 13-31 weer niet 17-12 spelen, want dan geeft (26:8) 37:26 (8-13-19-24 enz) remise.

In dezen stand zitten dus meer voetangels en klemmen, dan men verwachten zou.

Het volgend eindspel bevat een tweeledige afwikkeling.

Zwart G. v. d. Waals.

Wit Ph. J. Ham.

Wit speelde 27-38. Daar in dergelijke eindspelen de tegenstander het liefst enkele schijven afruilt, om daardoor zijn stand met een schijf achter eerder tot remise te brengen, is een afruil van zwart meer voor de hand liggend dan 20-25. Nu kan hij den afruil op twee manieren doen en wel:

1o. 27-38 (3-8) 38:15 (17-21) 26:17 (8:49). Het spel wordt dan evenwel remise door 15-33!!, dreigt 33-44; (49-27 b.v.) 48-43 (27:49) 33-44 (49:40) 35:44 (6-11) 36-31 (11-17) 31-27 (4-9) 44-39 (9-13) 39-33 (13-18) 33-28, remise.

2o. 27-38 (4-9) 38:15 (17-21) 26:17 (3:49) en als wit nu wil winnen door 15-33, dan komt hij bedrogen uit wegens (49-27) 48-43 (27:49) 33-44 (49:40) 35:44 (9-14!) 44-39 (14-19) 39-33 (19-23) 36-31 (6-11) 31-27 (11-17), wit verliest op tempo.

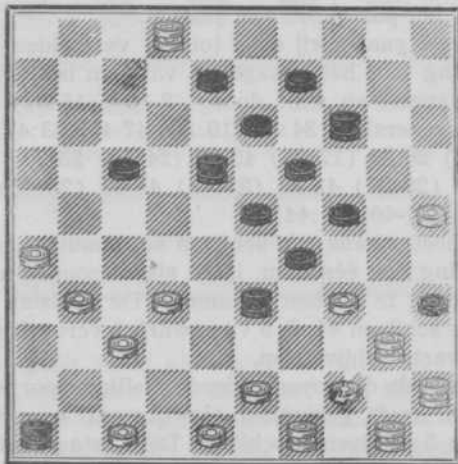
De tweede voortzetting is dus wel zeer aanlokkelijk en zwart koos deze, doch verloor, omdat wit er een lokzet mede op het oog had. Er werd n.l. gespeeld (zie diagram):

27-38 (4-9) 38:15 (17-21) 26:17 (3:49) 4-15!!
(9-14 gedw., anders verliest zwart door overmacht)
15-22!!, dreigt 22-44 en het offer 6-11 helpt niet,
want dan blijft 6-44 dreigen; (49-16) 48-43 (16:49)
22:44 (49:40) 35:44 (14-19) 44-39 (19-23) 39-33
(6-11) 36-31 (11-17) 31-27 en wit won.

Een paar problemen.

Een bijzonder fantastisch effect wordt bereikt in het volgende merkwaardige probleem van den Rotterdamschen problemist P. H. Idzerda:

Deze stand is zeer grillig en kan natuurlijk in een gewone partij niet voorkomen. Een probleem met een dergelijken stand noemt men een fantasieprobleem. Wanneer een dergelijke compositie echter zulke bijzondere wendingen demonstreert, dat zij op het gebied der problematiek van het damspel nieuwe perspectieven openen, dan wordt niet te streng op de praktische onbestaanbaarheid der stelling gelet.

Dit sluit vanzelfsprekend in, dat zij dan weinig of geen praktisch nut heeft, maar de problematiek is ook niet hoofdzakelijk ten dienste van het praktische partijspel bedoeld, doch is een geheel aparte tak,

waarbij de ongebreidelde fantasie der problemisten, om in bizarre standen merkwaardige mogelijkheden van combinatoiren aard te voorschijn te tooveren, den boventoon voert.

Er komen evenwel zeer vele problemen voor, die gelijk staan met normale partijstanden en zulke compositie's hebben voor het partijspel veel waarde, omdat men, door het oplossen en liever nog (zoo men daartoe aanleg bezit) door het maken van problemen, een beter en sneller inzicht in slagzetten verkrijgt.

Hieruit val te concludeeren, dat de meening van sommige damspelers, dat de problematiek van onnut is voor het partijspel, niet juist is.

Thans gaan wij over tot het vermelden van de ontleding van het vraagstuk van den heer Idzerda.

Wit speelt en wint door: 2-16 (18:36) 32-28 (23:41, meerslag) 34:23 (19:28) 47-42 (33:47) 40-18 (13:22) 26-21 (17:26) 45-29 (24:33) 25-20 (14:25) 16-32 (28:37) 43-38 (33:42) 48-43 (25:43) 49-27 (22:31) 44-40 (35:44).

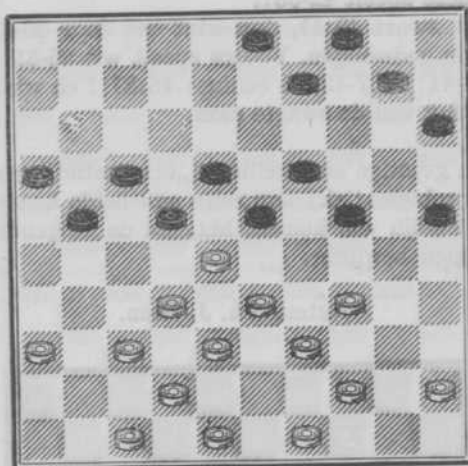
Hij heeft thans alle schijven en dammen, met uitzondering van één dam, laten slaan, zonder nog één stuk terug te hebben genomen. De eindslag 50:25, over de schijven 44, 8, 9 van zwart, levert wit slechts drie zwarte schijven op.

Toch is de dan overblijvende stelling voor wit, die één dam heeft, gewonnen, terwijl zwart over 4 dammen en 5 schijven beschikt! Deze staan echter in een zoo vreemde opstelling, dat de dammen door de eigen schijven ingesloten zijn, behalve dam 48. Zwart moet daarmede dus naar 43, 39, 34 of 30 schuiven, waarna wit 25:48 slaat en door opsluiting van alle overblijvende zwarte stukken zeer verrassend wint.

Een lok-lokzet.

Een ander schitterend probleem van denzelfden auteur is het volgende:

Auteur P. H. Idzerda, Rotterdam.

Wit speelt 49-43 als lokzet. Zwart, niet wetend, wat wit's plannen met dezen zet zijn, ziet de mogelijkheid, wit een damzet aan te bieden als valstrik, want, als wit daarop ingaat, laat zwart een slagzet volgen, waarbij hij wit's dam afneemt en zelf dam krijgt. Dit is echter juist wit's bedoeling, want — en dat heeft zwart niet gezien — als deze afwikkeling gepasseerd is, laat wit op zijn beurt een combinatie volgen, waardoor zwart als de bedrogene uit den strijd komt en wit wint!!

Zoodoende wordt zwart dus verlokkt, om een foutieven lokzet te doen en problemen van deze soort heeten derhalve: „Lok-lokzetten”.

Op 49-43, waarmede wit een begin maakt met deze diepe lokzettencombinatie, vermoedt zwart niets bijzonders. Hij speelt echter 3-8 en biedt wit een damzet aan. Als wit 34-29 speelt, denkt zwart dus reeds: „Hij vliegt erin!!”

Het spel verloopt dan aldus: 34-29 (23:34) 39:30 (25:34) 28-23 (19:50) 38-33 (50:28) 32:5.

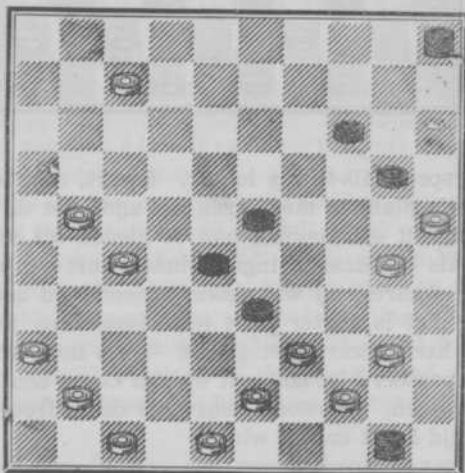
Zwart meent nu, dat wit niet verder heeft gekeken en denkt dezen verrassend te verslaan met den slagzet: (22-28) 5:32 (34-40) 45:34 (24-30) 34:25 (15-20) 25:14 (4-9) 14:3 (21-26) 3:21 (16:49!)

Nu komt echter wit's bedoeling pas aan het licht, want deze speelt 42-38!!

Slaat zwart 49:41, dan wint wit door 36-31, dus 49:46 is gedwongen. Voorts speelt wit 36-31!! (26:37) 47-41!! (37-42, de eenige) 48:37!! en wint door opsluiting van de zwarte dam.

Deze geestige eindstelling („een motief" genoemd in de problematiek) kan zelfs aan beide kanten van de middellijn voorkomen, hetgeen de volgende twee problemen bewijzen:

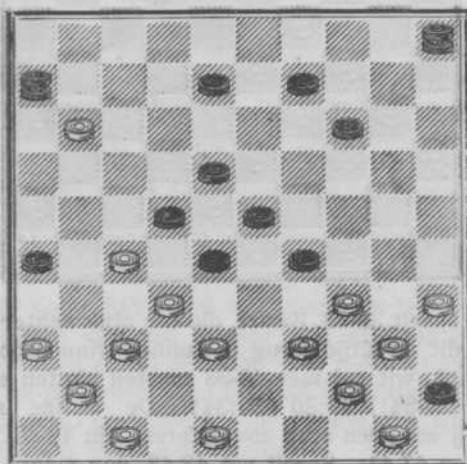
Auteur Ph. J. Ham.

Wit speelt en wint door 27-22 (28:26) 39:10. Zwart kan nu op 6 manieren twee witte schijven slaan, n.l. met dam 5 over de schijven 10 en 30, of 10 en 40, of 10 en 7, of 10 en 43, of 10 en 41; verder met dam 50 over de stukken 44 en 41.

Zwart moet evenwel meerslag 3 schijven nemen met dam 50 over de schijven 44, 7 en 30, dus 50:35. Wit slaat dan 25:14 en zwart 35:46, waarna wit vervolgt met 36-31 (26:37) 47-41 (37-42) 48:37!! en aan beide kanten heeft zwart een opgesloten dam!

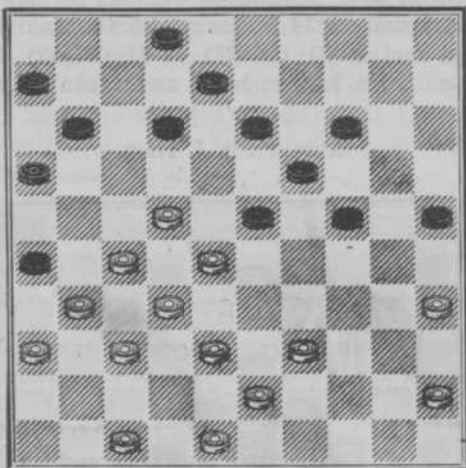
Auteur Ph. J. Ham.

In dezen stand wint wit door 35-30 (22:33, meerslag) 30-25 (28:46 meerslag) 39:10 (6:30, meerslag, over de witte schijven 11 en 34) 25:14 (45:34) 44-40 (34:45) 36-31 (26:37) 47-41 (37-42) 48:37 en de eindstand bevat drie opsluitmotieven tegelijk!

Tot slot nog een lokzet, waarin wit een combinatie uitvoert met viermaal meerslag:

Auteur Ph. J. Ham.

Wit speelt 38-33. Zwart, die een stuk achter staat, denkt dit nu altijd terug te kunnen winnen door 23-29, want, wit zal met 43-38 moeten sluiten en dan volgt (29-34!) 39:30 (25:34). De eenige zetten, waarbij wit geen stuk zou offeren, zijn 48-43, 48-42, 47-42 en 47-41. Speelt wit 48-43, dan maakt zwart een damzet door (24-29) 33:24 (19:30) 35:24 (34-40) 45:34 (13-18) 22:13 (8:48), en speelt wit 47-41, 47-42 of 48-42, dan krijgt zwart doorbraak naar dam door den slag (24-29) 33:24 (19:30) 35:24 (34-40) 45:34 (13-18) 22:13 (8:39).

Zie diagram. Het is dus begrijpelijk, dat zwart op 38-33 antwoordt 23-29?, doch die zet is fout en wit wint nu fraai met 22-17! (29:49 meerslag) 27-22!! (49:18 meerslag) 39-34!! (11:33 meerslag) 31-27!! (18:42 meerslag) 47:7 (2:11) 36-31 (26:37) 48-42 (37:48) 45-40 (48:30) 35:2. Het eindspel wordt b.v. gewonnen door (11-17) 2-13 (25-30) 13:35 (17-22) 35-13 (22-28) 13-19 (28-33) 19-24 (33-39) 24-30 en wit wint.

Slotwoord van den schrijver.

Met deze collectie standen hopen wij inderdaad te hebben bereikt, dat diegenen der lezers, die tot dusverre de talrijke prachtige wendingen, welke het damspel bevat, niet of slechts oppervlakkig kenden, een ruimer overzicht hebben gekregen over den combinatierijkdom van het spel der honderd ruiten.

Vanzelfsprekend is onze collectie ook maar een klein onderdeel van de ontelbare hoeveelheden openingsslagen, middenspelstudies, slagzetten, lokzetten, problemen, eindspelen, lok-lokzetten en andere merkwaardige schoonheden van het damspel.

Wij hebben ook eenige reeds vroeger elders gepubliceerde standen in de verzameling opgenomen, omdat bij een causerie niet noodzakelijkerwijs uitsluitend origineele studies en composities worden ver- toond.

In de hoop, dat velen zich door het bestudeeren en naspelen van den inhoud van dit boekje ertoe aangetrokken zullen gevoelen, zich meer intensief en dan liefst in clubverband met het prachtige damspel te verpoezen, besluiten wij dit werkje, dat wij in de aandacht der lezers aanbevelen.

Ph. J. HAM.